การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามความต้องการของผู้ใช้ครู ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

A STUDY OF THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF EARLY CHILDHOOD TEACHERS ACCONDING TO THE NEEDS OF THE TEACHER IN CHILD DEVELOPMENT CENTER UNDER THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION IN NAKHON CHAIBURIN PROVINCE GROUP

กรกนก ธูปประสม
KORNKANOK TOOPPRASOM
กาญจนา ท่อแก้ว
KANCHANA TAWKAEW
นันทกา ปรีดาศักดิ์
NUNTHAKA PREEDASAK
พัทธนันท์ เกิดคง
PHATTANAN KERDKONG
สาวิตรี จันทร์โสภา
SAWITREE CHANSOPHA
โสภิดา โคตรโนนกอก
SOPIDA KHOTNONKOK
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

รับบทความ : 23 ธันวาคม 2562/ปรับแก้ไข : 22 มกราคม 2563/ตอบรับบทความ : 6 กุมภาพันธ์ 2563
Received : 23 December 2019/Revised : 22 January 2020/Accepted : 22 February 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามความต้องการของผู้ใช้ครู 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ครู และ 3) หาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 398 คน และกลุ่มผู้บริหาร

หรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 330 คน ได้มา จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น และด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ เอกสารคุณลักษณะของครู ใช้วิธีการสังเคราะห์เอกสารและตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่พัฒนาขึ้น มีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยด้วยสูตร PNI modified

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยมีความครอบคลุมมาตรฐานการประกอบวิชาทางการศึกษา จำนวน 5 ด้าน 19 ตัวบ่งชี้ 55 สภาพที่พึงประสงค์ 2) ผู้ปกครองมีความต้องการจำเป็นในด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์มีความต้องการจำเป็นด้านคุณธรรม และจริยธรรม 3) แนวทางการพัฒนาคือ โดยการประเมินภายใน ให้คะแนนและให้คำแนะนำ อบรม แลกเปลี่ยนระหว่างศูนย์ สร้างความตระหนัก กระตุ้นโดยการนิเทศกทุกเดือน หน่วยงานให้กำลังใจและชมเชย ส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งส่วนกลาง จัดทำแผนพัฒนารายบุคคลในการศึกษาดูงาน และอบรมในหน่วยงานทางสาขาปฐมวัย
คำสำคัญ : ความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย

ABSTRACT

The research purposes were to 1) study the components of desirable characteristics of early childhood teachers according to the needs of teachers, 2) analyze the needs for the development of desirable characteristics according to the needs of teachers, and 3) find ways develop the characteristics of early childhood teachers in the Child Development Center with in Nakhon Chaiburin province group. The sample consisted of 398 students' parents and 330 administrators or head of child development center from random sampling without using probability, and the specific selection method. The research instruments were document synthesis, consistency checking, and the developed questionnaires with the IOC equal to 0.98. The data were analyzed with descriptive statistics, mean and standard deviation, and analyze the needs for the development of early childhood teachers by using PNI modified formula.

The results of the research revealed that 1) desirable characteristics of early childhood teachers covered the standard of educational operation in 5 aspects, 19 indicators, 55 desirable conditions, 2) parents have a need for experience and personal development in the profession and the executives have the need for morality and ethics, and 3) development guidelines are rate and make suggestions exchange between centers raise awareness, encourage in developing the individual development plans for the study visits and training in the early childhood departments.

Keywords : The needs of teacher users in child development centers, Desirable characteristics of early childhood teacher

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017, p. 15)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 7,520 แห่ง กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จำนวน 4,155 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในโรงเรียน เรียกว่า การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14,326 แห่งส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทน ผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรม ก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธาน และการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) บริหารงานโดยผู้บริหารโรงเรียน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร (Department of Local Administration, 2002, pp. 1-2)

ในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยครูจึงเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่เด็กปฐมวัย ถ่ายทอดความรู้พร้อมทั้งต้องความมีเมตตา มีจิตวิทยาเข้าใจพัฒนาการเด็ก เป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดประสบการณ์ การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กและเด็กจะเลียนแบบบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุที่เด็กปฐมวัยยังเป็นเด็กเล็ก ดังนั้นในการสอนหรือการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นหน้าที่หลักของครู

การศึกษาปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์ครูการศึกษาปฐมวัยจะต้องเตรียมการในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเสียก่อน เช่น การเตรียมเนื้อหา ออกแบบการจัดประสบการณ์ จัดสภาพและบรรยากาศของห้องเรียน เป็นต้น ในระหว่างดำเนินการสอนครูการศึกษาปฐมวัยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้แสดงออก ได้ใช้ความคิด การตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนุกสนาน และสามารถนำเอามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และจัดกิจกรรมที่ครูกับเด็กมีส่วนที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคน เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้เหมาะสม (Secretariat of the Teachers Council of Thailand, 2011, p. 2) บทบาทหน้าที่ของครูทางการศึกษาปฐมวัยข้างต้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 7 ได้มีสาระบัญญัติสำคัญที่เกี่ยวกับครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้โดยเฉพาะ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป จากแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะของครูในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการสอน ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการพัฒนา เป็นต้น ที่ตนเองจะส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดคุณลักษณะที่ดีในตัวครูให้ได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาดูแลเด็กปฐมวัย ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในร้อยละ 90 มีกลุ่มครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ เข้ามาพัฒนาวิชาชีพครูปฐมวัยกับทางหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ด้วยเหตุผลดังกล่าว หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูปฐมวัยของคุรุสภา และความต้องการของผู้ใช้ครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

ประโยชน์การวิจัย

1. บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ทราบปัญหาจุดอ่อนของหน่วยงานตนเอง และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ทราบลำดับความสำคัญตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนระบบในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

3. สถาบันที่ทำหน้าที่ในการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ทราบปัญหา และลำดับความสำคัญตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนในการจัดโปรแกรมหรือหลักสูตรเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารและงานวิจัยที่สอดคล้องกับองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (The Secretariat Office of the Teachers Council of Thailand, 2011, pp. 127-128) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ของ ณดา คำถา (Khamtha, 2016, pp. 123-125) คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 ของ สุนันท์ สีพาย (Sipai, 2019, pp. 253-257) การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ของ ลลิตา ธงภักดี และ สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (Thongpakdee & Julsiriphong, 2018, pp. 151-152) และการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ของ สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต (Thipthanaphat, 2014, pp. 195-196) นำมาสรุปเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ สามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

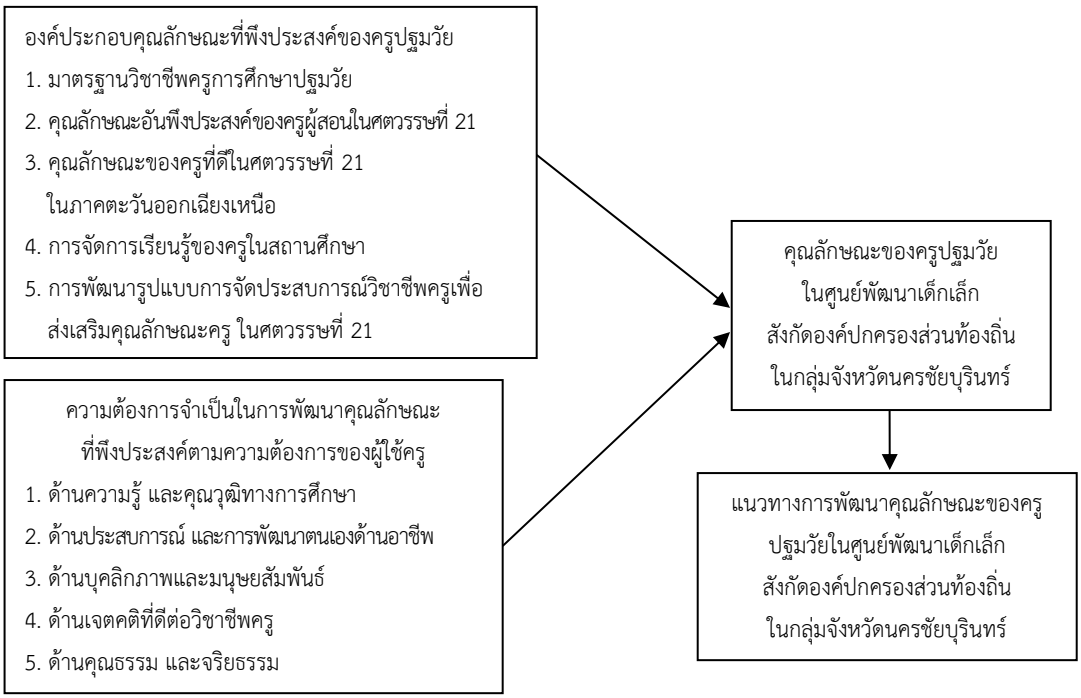

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 1,867 คน และ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 74,310 คน

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967, p. 886) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 398 คน ผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 330 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์เด็กเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่สอดคล้องกับองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะของครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา และการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 นำมาสรุปเป็นองค์ประกอบคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ได้ 5 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ 62 สภาพที่พึงประสงค์

2. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการใช้องค์ประกอบคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และสอบถามความเหมาะสมของคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้ Likert Scale (Johnson & Christensen, 2006, p. 175) กำหนดค่าเฉลี่ยตามตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (Srisa-ard, 2013, pp. 100-103) จำนวน 55 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ กับตัวแปรคุณลักษณะของครูปฐมวัย ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

3. สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ที่ได้จากการพัฒนาคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุดแบบสอบถามสำหรับกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ กับตัวแปรคุณลักษณะของครูปฐมวัย ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.80-1.00 นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 728 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมาครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100

4. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด ในประเด็นการหาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สภาพปัจจุบันของครูปฐมวัยในหน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร 2) ปัญหาของครูปฐมวัยด้านคุณลักษณะมีอะไรบ้าง 3) ครูปฐมวัยที่ท่านต้องการควรมีคุณลักษณะอย่างไร 4) ท่านมีแนวทางและวิธีการในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างไร เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ กับตัวแปรคุณลักษณะของครูปฐมวัย ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC

ทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยทำหนังสือเชิญพร้อมกำหนด วัน เวลา และสถานที่อย่างชัดเจน และส่งให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน ทราบก่อนล่วงหน้า และขณะดำเนินการคณะผู้วิจัยได้ขออนุญาตและได้รับความยินยอมก่อนการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลแต่ละองค์ประกอบคุณลักษณะและตัวบ่งชี้ที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI modified)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสรุปข้อคิดเห็น จัดกลุ่มข้อคิดเห็นแต่ละประเด็นตามมิติที่กำหนดไว้ ทำการอ่านทบทวนเพื่อสรุปข้อความและประโยคที่จัดกลุ่มไว้ นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ พบว่า การจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ที่เหมาะสมกับองค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ แบ่งได้เป็น 5 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ และ 55 สภาพที่พึงประสงค์ แสดงดังภาพที่ 2

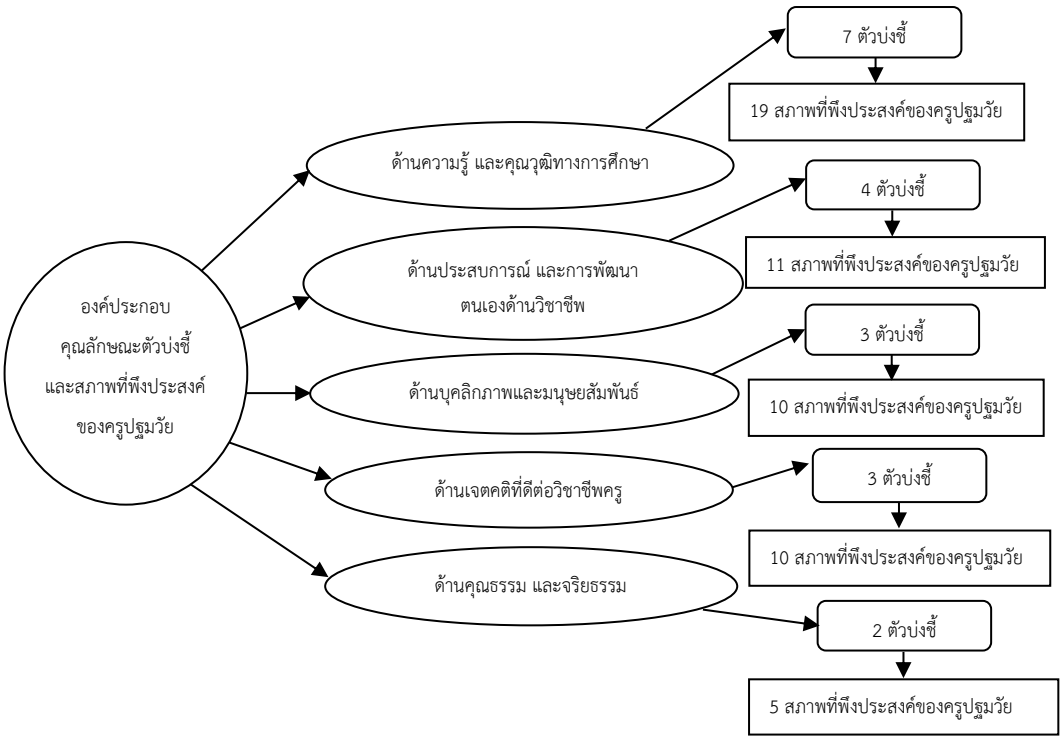

ภาพที่ 2 องค์ประกอบคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัย

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ แสดงดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรเป็นของกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

ด้าน	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรเป็น			PNI	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์	$\overline{X}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์		
1. ด้านความรู้ และคุณวุฒิทางการศึกษา	4.31	0.64	มาก	4.73	0.50	มากที่สุด	0.09	2
2. ด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ	3.85	0.87	มาก	4.70	0.50	มากที่สุด	0.22	1
3. ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	4.53	0.59	มากที่สุด	4.73	0.5	มากที่สุด	0.04	5
4. ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	4.46	0.06	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด	0.06	4
5. ด้านคุณธรรม และจริยธรรม	4.38	0.66	มาก	4.76	0.46	มากที่สุด	0.08	3
เฉลี่ยรวม	4.31	0.56	มาก	4.73	0.49	มากที่สุด	0.10	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ ของกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.31, S.D.=0.56) และภาพรวมของความพึงพอใจสภาพที่ควรเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.73, S.D.=0.49)

จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้ปกครองต้องการ อันดับที่ 1 คือ ด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.22 อันดับที่ 2 คือ ด้านความรู้ และคุณวุฒิทางการศึกษา มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.09 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม มีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.08

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรเป็นของกลุ่มผู้บริหาร หรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์

ด้าน	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่ควรเป็น			PNI	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์	$\overline{X}$	S.D.	ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์		
1. ด้านความรู้ และคุณวุฒิทางการศึกษา	3.99	0.71	มาก	4.67	0.49	มากที่สุด	0.17	5
2. ด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ	3.96	0.66	มาก	4.77	0.43	มากที่สุด	0.20	4
3. ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์	3.93	0.64	มาก	4.85	0.39	มากที่สุด	0.23	3
4. ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	3.89	0.58	มาก	4.83	0.45	มากที่สุด	0.24	2
5. ด้านคุณธรรม และจริยธรรม	3.86	0.63	มาก	4.84	0.40	มากที่สุด	0.25	1
เฉลี่ยรวม	3.93	0.64	มาก	4.79	0.43	มากที่สุด	0.22	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ของกลุ่มผู้บริหาร หรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.93, S.D.=0.64) และภาพรวมของความพึงพอใจสภาพที่ควรเป็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.79, S.D.=0.43)

จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้บริหาร หรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องการ อันดับที่ 1 คือ ด้านคุณธรรม และจริยธรรม โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.25 อันดับที่ 2 คือ ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู โดยมีค่าความต้องการจำเป็น (PNI modified) เท่ากับ 0.24 และ อันดับที่ 3 คือ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.23

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ สรุปข้อค้นพบสำคัญดังนี้

3.1 สภาพปัจจุบันของครูปฐมวัยในหน่วยงาน ในด้านความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กยังขาดเวลาในการเข้าอบรมพัฒนาตนเองในด้านความรู้ที่ทันสมัยทางการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากภาระงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กมีจำนวนมาก เช่น การดูแลเด็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก งานธุรการภายในศูนย์ รวมทั้งงานจัดซื้อจัดจ้างที่ขึ้นตรงกับหน่วยงานที่สังกัด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล พร้อมทั้งครูพี่เลี้ยงเด็กไม่ได้จบวุฒิการศึกษา จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ แนวทางการพัฒนาทางหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ใหม่ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เพื่อให้เห็นช่วงเวลาในการเชื่อมต่อระหว่างระดับปฐมวัยไปประถมศึกษา พร้อมทั้งการสนับสนุนให้ครูพี่เลี้ยงได้รับการอบรมวิธีการดูแลเด็กปฐมวัยเบื้องต้นเพื่อช่วยในการดูแลเด็กปฐมวัยไปพร้อม ๆ กัน

3.2 ปัญหาของครูปฐมวัยด้านคุณลักษณะที่พบ ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ครูระดับปฐมวัยในเรื่องการแต่งกาย เนื่องจากยุคสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลง การแต่งกายของครูก็เริ่มจะมีแฟชั่นเข้ามา เช่น ทำผมสี กระโปรงสั้นเกินไป รองเท้าที่ส้นแหลมเกินไป จึงส่งผลให้ครูเคลื่อนไหวร่างกายได้ช้าลง และอาจจะเกิดอันตรายกับเด็กและตัวครูเองได้ การมีมนุษยสัมพันธ์ครูยังขาดการทำงานวิชาการร่วมกัน และปัญหาที่ขณะนี้พบกันมากคือการไม่ผลิตหรือเตรียมสื่อการเรียนการสอน ให้เหมาะกับช่วงวัยของเด็กปฐมวัย แนวทางการพัฒนา การร่วมกันของกลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ใกล้กัน หรือกลุ่มเดียวกัน มาช่วยกันออกแบบและผลิตสื่อในการใช้สอน และจัดห้องศูนย์สื่อให้บริการแก่เด็ก และผู้ปกครองเข้าไปใช้สื่อโดยตรง และบริการให้ครูยืมสื่อในการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้

3.3 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้ครูออกแบบการวัดประเมินพัฒนาการ และการแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

3.4 ครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผู้บริหาร หรือหัวหน้าศูนย์ ต้องการควรมีคุณลักษณะในเรื่องการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รักวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเสียสละ และอดทน พยายาม ในการปฏิบัติงาน เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ให้ความสนใจ และใส่ใจนักเรียนทุกคนบนพื้นฐานความรัก และความเอาใจใส่ มีการแต่งกายที่เหมาะสมในการเคลื่อนไหว ความมั่นใจด้านบุคลิกภาพ การพูดสื่อสาร การร้องเพลงเด็ก การเคลื่อนไหวประกอบเพลง ทำงานเพื่อองค์กร พร้อมทั้งการมีเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เสมอ ทำงานร่วมกับสังคม เพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองได้ดี

3.5 การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ควรมีการหล่อหลอมและพัฒนาด้านความรู้ และคุณวุฒิทางการศึกษา ด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และด้านคุณธรรม และจริยธรรม ตั้งแต่ในรั้วมหาวิทยาลัย หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต หรือมีหลักสูตรอบรมระยะสั้น ที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ามาศึกษาได้ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมที่เพียงพอให้ผู้อยากจะเป็นบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยได้เรียนรู้ และทำความเข้าใจว่าวิชาชีพครูปฐมวัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กของประเทศชาติให้เป็นเยาวชนที่พร้อมจะเจริญเติบโต พร้อมที่จะเรียนรู้ ต่อไปในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ต่อไป

3.6 แนวทางและวิธีการในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการประเมินภายในทั้งให้คะแนนและให้คำแนะนำ ครูสามารถไปอบรม แลกเปลี่ยนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นเพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างที่ดีและแนวทางในการพัฒนาศูนย์ของตนเอง พร้อมการสร้างความตระหนัก กระตุ้นโดยการนิเทศก์ พร้อมให้หน่วยงานให้กำลังใจและชมเชย จัดทำแผนพัฒนารายบุคคลในการศึกษาดูงาน อบรมในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปสิ่งที่ผู้บริหารต้องการเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาครูปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมได้แก่ 1) อัตราบรรจุเป็นข้าราชการ เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะที่ต้องการ ในเรื่องความรู้ ความสามารถ ตามตำแหน่ง 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางกรอบงบประมาณในการพัฒนาครูปฐมวัยให้ชัดเจน 3) ความสามารถของครูปฐมวัยในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย 4) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าใจธรรมชาติเด็กปฐมวัย 5) ภาระงานอื่น ๆ ที่ครูปฐมวัยได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรเข้าใจและแก้ปัญหาเรื่องงานการจัดซื้อ จัดจ้างสื่อ และการตรวจรับงาน ควรให้เป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ และภาระงานของครูปฐมวัยตามกรอบบทบาทหน้าที่ของครูผู้จัดการศึกษา

อภิปรายผล

การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามความต้องการของผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะผู้วิจัยได้ประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และคุณวุฒิทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่ควรเป็นของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านความรู้และคุณวุฒิทางการศึกษารวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อยพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูมีคุณวุฒิทางการศึกษา รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการเด็กปฐมวัยกับความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานทางการศึกษาปฐมวัย และความรู้เกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ พิณสุดา สิริธรังศรี (Sirarangsri, 2014, p. 55) กล่าวว่า โดยคุณลักษณะครูใน 10 ปีข้างหน้าในด้านการรู้คิด ครูจะต้องมีความรู้ รอบรู้ รู้ลึก มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาวิชาที่เป็นพื้นฐาน และร่วมกับความสามารถในการแก้ปัญหา 2) ด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ พบว่า สภาพที่ควรเป็นของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านประสบการณ์ และการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพรวมทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้วิธีการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย รองลงมาคือการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพครูปฐมวัย สามารถวิเคราะห์ผู้เรียน ออกแบบและจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับผู้เรียน และวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับพัฒนาการ สร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลได้ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ วริศรา จำปา (Jampa, 2009, abstract) ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียน

สาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแล้ว มีความต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง การฝึกอบรม และการศึกษาต่อ ไม่แตกต่างกันในทุกสถานะ และทุกด้านซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูในหน่วยงานดังกล่าว ซึ่งแตกต่างกันทั้งเรื่องของ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น ทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ และการนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน การเพิ่มสถานะทางสังคมและ อาชีพการงานให้พัฒนาสูงขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงกับสภาวะทางด้านการเงิน และความก้าวหน้าใน อาชีพการงานด้วย 3) ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู สภาพที่ควรเป็นของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รองลงมาคือ ความรับผิดชอบและความเสียสละ ตามลำดับ สอดคล้องกับ สุณี บุญพิทักษ์ (Boonpitak, 2007, p. 49) การสร้างเจคติที่ดีต่อวิชาชีพครูรักการสอนเด็กปฐมวัย เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์ การประชุม การอบรม ที่ต้องมาจากความรู้สึกดี ๆ 4) ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์รวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน รองลงมาคือ บุคลิกภาพ และความรับผิดชอบ ตามลำดับ 5) ด้านคุณธรรม และจริยธรรม สภาพที่ควรเป็นของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อยพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ ด้านคุณธรรม และจริยธรรมต่อวิชาชีพและด้านคุณธรรม และจริยธรรมต่อผู้เรียนและสังคม เช่นเดียวกับ สุณี บุญพิทักษ์ (Boonpitak, 2007, p. 26) กล่าวว่า นอกจากการจะมีคุณธรรมจริยธรรม ต้องมีจรรยาบรรณความเป็นครู จิตวิญญาณความเป็นครูเป็นพื้นฐานแล้ว ครูจะต้องมีจิตสาธารณะ จิตอาสาเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ณดา คำถา (Kamthaw, 2016, p. 123) กล่าวว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอนในศตวรรษที่ 21 สามารถจัดกิจกรรมอบรมครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาในมาตรฐานวิชาชีพครู การศึกษาปฐมวัย เป็นฐานในการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ครูในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุริทร์ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จนได้องค์ประกอบคุณลักษณะ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์ ตามสภาพพื้นที่

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยที่สำคัญที่สุดจำแนกตามความต้องการจำเป็นมากที่สุดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความรู้ และคุณวุฒิทางการศึกษา คือ การสนับสนุนให้ครูปฐมวัยที่ยังไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ตรงสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้มีการให้ทุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และเมื่อเรียนจบการศึกษาให้มีอัตราบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งครูผู้สอนทางสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งหน่วยงานพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดอบรมให้ความรู้และติดตามผลจากหน่วยงานต้นสังกัด การประสาน ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนคือ การส่งเสริมนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ คือ การส่งเสริมให้ครูรักและตระหนักในวิชาชีพครูต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกจังหวัดให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ค้นพบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเอกชน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อม สนับสนุน ปัจจัยที่มีอิทธิพลของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการผู้ใช้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการเอกชน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พัฒนาและตรงกับความต้องการของสังคม ตามนโยบายของรัฐบาล ตามความต้องการของสังคม และของประชาคมอาเซียน

3. การพัฒนานักศึกษาครูหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยให้มีความรู้ ความสามารถ ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาชีพครู ให้มีความเข้าใจบริบทการทำงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเอกชน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์และสนับสนุนจากหลายฝ่าย ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ ดร.จินตนา สุขสำราญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ทานอก, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง, อาจารย์ณัฐิดา ภู่บุญเพชร และอาจารย์สมบุญ พุทธบุตร ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับเครื่องมือในการวิจัย 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัย 3) ผู้บริหารและผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการเป็นอย่างดี ซึ่งคณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาครูต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Boonpitak, S. (2007). *Early Childhood Teacher Development on Early Childhood Teaching Activities Under the Kamphaeng Phet Educational Service Area Office, 2*. Research report. Kamphaeng Phet : Kamphaeng Phet Rajabhat University. (In Thai)

Constitutional Committee. (2017). *Constitution of the Kingdom of Thailand.* Bangkok : Constitutional Committee. (In Thai)

Department of Local Administration. (2002). *A guide to child development centers for local government organizations.* Bangkok : Office of Local Education Administration. (In Thai)

Jampa, W. (2009). *A study of teachers' self-development needs. Ramkhamhaeng University Demonstration School M.Ed.* Bangkok: Ramkhamhaeng University. (In Thai)

Johnson, B., & Christensen, L. (2006). *Educational research: Quantitative, qualitative, and mixed approaches* (4th ed.). Collins, K. M. T. : Onwuegbuzie.

Khamtha, N. (2016). Desirable Characteristics of Teachers in the 21st Century in PlaPak District Primary School, Nakhon Phanom Province. *Rajapark Institute Research Journal, 10*(20), 115-127. (In Thai)

Secretariat of the Teachers Council of Thailand, 2011 *Desirable characteristics of early teachers in accordance with the professional standards of the Secretariat of the Teachers Council of Thailand,* Bangkok. (In Thai)

Sipai, S. (2019). The study of the characteristics of good teachers in the 21st century in the northeast region. *Journal of Education Maha Sarakham Rajabhat University, 13*(2), 246-263. (In Thai)

Sirirangsri, P. (2014). *The elevation of the quality of Thai teachers in the 21st century.* Bangkok : College of Education. Graduate Business University. (In Thai)

Thipthanaphat, S. (2014). The Development of Teaching Professional Experience Model for Enhancing the Required Characteristics of Teacher in the 21st Century. *Journal of Education Naresuan University, 17*(1), 41-46. (In Thai)

Thongpakdee, L. & Julsiriphong, S. (2018). Development of teacher learning management abilities in basic education institutions. Nakhon Ratchasima province to develop learning outcomes of learners of the 21st century by using cooperative learning management. *NRRU Communities Research Journal, 12*(1), 139-153. (In Thai)

Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York : Harper and Row.

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรกนก ธูปประสม ผู้ช่วยศาสตราจารย์
E-mail : kornkanok2507@gmail.com

ดร.กาญจนา ท่อแก้ว อาจารย์ ดร.
E-mail : kanchanatawkaew@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทกา ปรีดาศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
E-mail : nunthaka.preedasak@gmail.com

นางพัทธนันท์ เกิดคง อาจารย์
E-mail : kerdkongphattanan@gmail.com

นางสาวสาวิตรี จันทร์โสภา อาจารย์
E-mail : daorai.sam@gmail.com

นางสาวโสภิดา โคตรโนนกอก อาจารย์
E-mail : khotnonkoksopida@gmail.com

ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000